

[...]

2. Επειδή, ζητείται, με έννομο συμφέρον, εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς, η ακύρωση της υπ' αριθμ. 46015/27-28.11.2003 αποφάσεως του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Δ' 1283), με την οποία, κατ' αποδοχή προσφυγής του ακυρώθηκε εν μέρει η υπ' αριθμ. 2106/20.8-29.9.2003 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου (Δ' 1008), περί καθορισμού των οριογραμμών τμημάτων των ρεμάτων «.....» και «.....» στην περιοχή της πόλεως Νομού

3. Επειδή, με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς παρεμβαίνει υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης αποφάσεως ο , κατόπιν προσφυγής του οποίου εκδόθηκε η απόφαση αυτή.

4. Επειδή, στο άρθρο 6 παρ. 1 - 3 του ν. 880/1979 (Α' 58), όπως οι παράγραφοι αυτοί αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 5 του ν. 3010/2002 (Α' 91), ορίζονται τα εξής : «1. Τα υδατορέματα (μη πλεύσιμοι ποταμοί, χείμαρροι, ρέματα και ρυάκια), που βρίσκονται εντός ή εκτός ρυμοτομικού σχεδίου ή εντός οικισμών που δεν έχουν ρυμοτομικό σχέδιο, οριοθετούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου. Η οριοθέτηση συνίσταται στον καθορισμό και επικύρωση των πολυγωνικών γραμμών εκατέρωθεν της βαθιάς γραμμής του υδατορέματος, οι οποίες περιβάλλουν τις γραμμές πλημμύρας, τις όχθες, καθώς και τα τυχόν φυσικά ή τεχνητά στοιχεία, που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του υδατορέματος. Ο κατά τα ανωτέρω καθορισμός μπορεί να γίνεται και σε τμήμα μόνο των υδατορεμάτων. Στην περίπτωση αυτή η τεχνική έκθεση της επόμενης παραγράφου συνοδεύεται από υδρολογικά, υδραυλικά και περιβαλλοντικά στοιχεία ή μελέτες για το συνολικό μήκος του υδατορέματος. 2. Για την κατά τα ανωτέρω οριοθέτηση απαιτούνται : I. Οριζοντιογραφικό και υψομετρικό τοπογραφικό διάγραμμα αποτύπωσης του υδατορέματος σε κατάλληλη κλίμακα ... που συντάσσεται με μέριμνα α) του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ή β) της οικείας Περιφέρειας ή γ) της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή δ) του οικείου Ο.Τ.Α. Α' βαθμού ή ε) άλλου προσώπου που αναθέτει σε μηχανικό ο οποίος έχει δικαίωμα για τη σύνταξη τέτοιου διαγράμματος. Στις περιπτώσεις δ) και ε) τα τοπογραφικά διαγράμματα ελέγχονται και θεωρούνται από τη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. II. Τεχνική έκθεση που συνοδεύεται από τα υδρολογικά, υδραυλικά και περιβαλλοντικά στοιχεία ή μελέτες, βάσει των οποίων προτείνονται οι οριογραμμές του υδατορέματος στο ανωτέρω τοπογραφικό διάγραμμα. Η Τεχνική έκθεση με τα συνοδευτικά της στοιχεία συντάσσεται, ελέγχεται και θεωρείται όπως το τοπογραφικό διάγραμμα 3. α. Ο καθορισμός των οριογραμμών γίνεται στο τοπογραφικό διάγραμμα της προηγούμενης παραγράφου από τις Υπηρεσίες της παραγράφου αυτής, ύστερα από γνώμη του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου β. Η επικύρωση του καθορισμού γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας και στην περίπτωση που το τοπογραφικό διάγραμμα συντάχθηκε με μέριμνα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Η απόφαση αυτή συνοδεύεται από το τοπογραφικό διάγραμμα ... σε σμίκρυνση και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ...».

5. Επειδή, όπως έχει κριθεί, τα ρέματα, δηλαδή οι πτυχώσεις του εδάφους δια των οποίων συντελείται, κυρίως, η απορροή των πλεοναζόντων υδάτων της ξηράς

προς τη θάλασσα, αποτελούν επιπλέον φυσικούς αεραγωγούς και με την χλωρίδα και την πανίδα τους συνιστούν οικοσυστήματα, τα οποία έχουν ζωτική σημασία για την ισορροπία του περιβάλλοντος, ιδίως μάλιστα αυτά που διασχίζουν οικισμούς. Ως στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος, προστατεύονται, καθ' όλη τους την έκταση και αδιαφόρως των διαστάσεών τους, από το άρθρο 24 του Συντάγματος και από την οικεία νομοθεσία, η οποία αποβλέπει στη διατήρηση της φυσικής τους καταστάσεως, ώστε να διασφαλισθεί η επιτελούμενη από αυτά λειτουργία της απορροής των υδάτων, καθώς και ο χαρακτήρας τους ως οικοσυστημάτων, επιτρεπομένης μόνο της εκτελέσεως των απολύτως αναγκαίων τεχνικών έργων διευθετήσεως της κοίτης και των πρανών τους, για την εξασφάλιση της ελεύθερης ροής των υδάτων, και αποκλειομένης, κατ' αρχήν, κάθε άλλης αλλοιώσεως της φυσικής τους καταστάσεως, με επίχωση ή κάλυψη της κοίτης τους ή τεχνική επέμβαση στα σημεία διακλαδώσεώς τους (ΣΕ 1644/2006, 2873/2004, 2215/2002, 2669/2001, 2656/1999, 4728/1997, 5930/1996, ΣΕ 1801/1995 κ.ά.). Περαιτέρω, προκειμένου να λάβουν χώρα οι τυχόν επιτρεπόμενες από ειδικές διατάξεις επεμβάσεις στα υδατορέματα ή και πλησίον αυτών, απαιτείται η προηγούμενη οριοθέτησή τους, κατά τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 880/1979, όπως ήδη ισχύει (βλ. ΣΕ 1644/2006, 2873/2004, 2215/2002, 2669/2001 κ.ά.). Η ένταξή τους δε σε πολεοδομική ρύθμιση είναι επιτρεπτή μόνο όταν τούτο επιβάλλουν οι ανάγκες ενός ευρύτερου πολεοδομικού σχεδιασμού και μόνο εφόσον διασφαλίζεται η επιτέλεση της φυσικής τους λειτουργίας και υπό τον όρο της προηγούμενης αποτυπώσεως και οριοθετήσεώς τους (βλ. ΣΕ 5930/96 κ.ά.). Η οριοθέτηση γίνεται (α) κατόπιν ειδικής μελέτης, υδρογεωλογικής και υδραυλικής, η οποία πρέπει να λαμβάνει υπόψη και τη λειτουργία του ρέματος ως οικοσυστήματος, (β) επί τοπογραφικού και υψομετρικού διαγράμματος υπό κατάλληλη κλίμακα, δηλαδή υπό κλίμακα πρόσφορη για τον περαιτέρω [τυχόν] πολεοδομικό σχεδιασμό της περιοχής. Το διάγραμμα αυτό πρέπει να συνοδεύεται από σύντομη επεξηγηματική τεχνική έκθεση. Εξ άλλου, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 6 του ν. 880/1979, ερμηνευομένων υπό το πρίσμα της συνταγματικής επιταγής περί προστασίας του περιβάλλοντος, σκοπός της οριοθετήσεως είναι η αποτύπωση της φυσικής κοίτης του ρέματος, λαμβανομένου υπόψη του χαρακτήρα του αφενός ως υδρογεωλογικού στοιχείου και αφετέρου ως οικοσυστήματος. Σε καμία δε περίπτωση η αποτύπωση αυτή δεν αφορά μόνον την πραγματική κατάσταση της κοίτης, η οποία ενδεχομένως έχει διαμορφωθεί και κατόπιν αυθαίρετων επιχώσεων ή άλλων ανθρώπινων επεμβάσεων (βλ. ΣΕ 2215/2002

επτ.), ενώ δεν νοείται κατ' αρχήν τμηματική οριοθέτηση ρέματος. Τμηματική οριοθέτηση επιτρέπεται μόνο κατ' εξαίρεση, όταν στις οικείες μελέτες έχουν ληφθεί υπόψη στοιχεία που αφορούν το σύνολο του ρέματος και για ειδικούς λόγους δικαιολογείται η μερική οριοθέτησή του. Τέλος, η έκταση την οποία καταλαμβάνει το ρέμα δεν επιτρέπεται να χαρακτηρίζεται ως χώρος οικοδομήσιμος ή προοριζόμενος για την ανέγερση κοινωφελών κτηρίων (βλ. ΣΕ 2656/99 κ.ά.).

6. Επειδή, εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής : Με την 3/1992 πράξη του Γραφείου Πολεοδομίας Τριφυλίας χορηγήθηκε στους γονείς της αιτούσας, και , άδεια για την ανέγερση ισογείου κατοικίας σε ακίνητο ευρισκόμενο στην Η άδεια αυτή ανακλήθηκε με την υπ' αριθμ. 11855/340/9.11.1992 πράξη της ίδιας υπηρεσίας, με την αιτιολογία ότι στα υποβληθέντα διαγράμματα απεκρύβη η ύπαρξη ρέματος στο βόρειο όριο της ιδιοκτησίας και έγινε υπέρβαση της επιτρεπόμενης δομήσεως (βλ. και την από 21.8.1992 έκθεση αυτοψίας, καθώς και την 924/174/1994 πράξη επιβολής προστίμου ανεγέρσεως και διατηρήσεως αυθαιρέτου). Κατόπιν σχετικής αιτήσεως των και , , εκδόθηκε για το ως άνω ακίνητο η 56/14.3.1996 άδεια νομιμοποίησεως διώροφης οικοδομής. Μετά από καταγγελία του παρεμβαίνοντος,

όμως, διετάχθη η διακοπή των οικοδομικών εργασιών (βλ. το υπ' αριθμ. 811/345/20.6.1996 σήμα διακοπής οικοδομικών εργασιών του Γραφείου Πολεοδομίας Τριφυλίας), ακολούθως δε, με την 209/75/25.2.1999 απόφαση της Προϊσταμένης του Γραφείου Πολεοδομίας, η 56/14.3.1996 άδεια ανακλήθηκε (βλ. σχετικώς το 1361/16.9.1998 έγγραφο της Διευθύνσεως Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου και το 57881 π.ε. 3.2.1999 έγγραφο του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. [Διεύθυνση ΟΚΚ]). Με την από 16.3.1999 έκθεση αυτοψίας η διώροφη οικοδομή και κρίθηκε αυθαίρετη και κατεδαφιστέα. Κατόπιν προσφυγής των ενδιαφερομένων, η 209/75/25.2.1999 απόφαση περί ανακλήσεως της 56/1996 άδειας νομιμοποιήσεως ακυρώθηκε με την 6688/28.5.1999 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, στη συνέχεια, όμως, το Γραφείο Πολεοδομίας Τριφυλίας, λαμβάνοντας υπόψη το 24749/5676/8.10.1999 έγγραφο της Διευθύνσεως Νομοθετικού Έργου του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., στο οποίο αναφέρεται ότι η 56/1996 άδεια είναι παράνομη και πρέπει να ανακληθεί εκ νέου με επαρκώς αιτιολογημένη απόφαση, εξέδωσε την 1548/507/11.11.1999 απόφαση και ανακάλεσε για δεύτερη φορά την 56/1996 άδεια, με την αιτιολογία ότι η οικοδομή βρίσκεται εντός του ρέματος Προσφυγή ασκηθείσα από την αιτούσα κατά της 1548/507/11.11.1999 αποφάσεως απορρίφθηκε σιωπηρώς από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας (βλ. το 1911/10.2.2000 έγγραφο της Περιφέρειας Πελοποννήσου), ενώ με την 10939/2165/8.5. 2000 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. απορρίφθηκε και η ελακολουθήσασα προσφυγή της αιτούσας κατά της ως άνω σιωπηρής πράξεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. Ακολούθως, η αιτούσα άσκησε εκ νέου προσφυγή ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, εκδόθηκε δε επ' αυτής η 4232/23.3.2001 απόφαση, με την οποία το Γραφείο Πολεοδομίας Τριφυλίας κλήθηκε να ανακαλέσει την 1548/507/11.11.1999 πράξη του, αφού προηγουμένως ερευνήσει την ακρίβεια των αναφερομένων στο εμβαδόν του ακινήτου στοιχείων και την θέση του ακινήτου εν σχέσει προς το ρέμα και υπό τον όρο ότι θα εγκριθεί από τη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Νομού υδραυλική μελέτη για τον αγωγό ομβρίων που κατασκευάσθηκε για το ρέμα Αμαθούντα στο επίδικο σημείο. Τελικώς, η 4232/ 23.3.2001 απόφαση ανακλήθηκε από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, με την 7847/18.6.2001 πράξη του, μετά από σχετική διαμαρτυρία του παρεμβαίνοντος, με την αιτιολογία ότι το όργανο αυτό δεν είχε αρμοδιότητα να εξετάσει δεύτερη προσφυγή κατά της αυτής πράξεως, μετά τη σιωπηρή απόρριψη της πρώτης. Αίτηση ακυρώσεως της αιτούσας κατά της ως άνω 7847/18.6.2001 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας απορρίφθηκε με την υπ' αριθμ. 206/2004 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Τριπόλεως.

7. Επειδή, περαιτέρω, με την 2106/20.8-29.9.2003 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου, επικυρώθηκε ο καθορισμός των οριογραμμών σε τμήματα των ρεμάτων «.....» και «.....» στην περιοχή της Στο υποβληθέν προς επικύρωση διάγραμμα, που συνετάγη από τους ιδιώτες μελετητές και για το τμήμα του ρέματος «.....» που διέρχεται από τα ακίνητα της αιτούσας και του παρεμβαίνοντος, οι οριογραμμές ετέθησαν πλησίον των ορίων υφισταμένων τεχνικών έργων, χωρίς να ληφθούν υπόψη τα φυσικά πρηνή. Όπως αναφέρεται και στην από 7.11.2003 έκθεση της Διευθύνσεως ΠΕ.ΧΩ. της Περιφέρειας Πελοποννήσου, για την επίδικη οριοθέτηση ελήφθη υπόψη η υφιστάμενη πραγματική κατάσταση, «δηλαδή το γεγονός ότι τα ρέματα έχουν καταργηθεί και η περιοχή είναι ήδη πυκνοδομημένη». Κατά τη διαδικασία καθορισμού των οριογραμμών, η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Μεσσηνίας, αρμόδια σύμφωνα με το νόμο για τον έλεγχο και τη θεώρηση του σχετικού

τοπογραφικού διαγράμματος, εξέφρασε επιφυλάξεις ως προς την ορθότητα της προταθείσης από τους μελετητές οριοθετήσεως και πρότεινε ο καθορισμός των οριογραμμών να γίνει με βάση παλαιότερη τοπογραφική αποτύπωση των ρεμάτων, σε

διαγράμματα συνταγέντα το έτος 1983 (βλ. τα 472/344/6.2.2003 και 2859/1876/21.7. 2003 έγγραφα της υπηρεσίας αυτής προς τη Διεύθυνση ΠΕ.ΧΩ. της Περιφέρειας Πελοποννήσου), διάφοροι ενδιαφερόμενοι όμως, μεταξύ των οποίων και η αιτούσα, διαμαρτυρήθηκαν για την πρόταση της Διευθύνσεως Τεχνικών Υπηρεσιών, η οποία τελικώς δεν έγινε δεκτή από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, ο οποίος επικύρωσε το συνταγέν από τους μελετητές διάγραμμα οριοθετήσεως. Κατά της 2106/20.8-29.9.2003 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας ο παρεμβαίνων άσκησε προσφυγή ενώπιον του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ισχυριζόμενος ότι στο επίδικο τμήμα το ρέμα έχει μπλαζωθεί από την αιτούσα, η οποία έχτισε την χαρακτηρισθείσα ως αυθαίρετη οικοδομή στην κοίτη του ρέματος και ότι ο κλειστός αγωγός που ελήφθη υπόψη για την οριοθέτηση κατασκευάστηκε παράνομα από το Δήμο , χωρίς τις απαιτούμενες υδραυλικές και υδρολογικές μελέτες και χωρίς να έχει προηγηθεί η αποτύπωση της φυσικής κοίτης και των πρानών, μετατοπίζοντας τη διευθετημένη κοίτη του ρέματος προς την πλευρά της δικής του ιδιοκτησίας. Στην έκθεση απόψεων της Διευθύνσεως Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου επί της ανωτέρω προσφυγής του παρεμβαίνοντος αναφέρεται ότι «ο καθορισμός των οριογραμμών του

καταργηθέντος ρέματος Αμαθούντα στα πρότερα φυσικά του όρια αφενός δεν θα εξυπηρετούσε τη διαφύλαξη του ρέματος ως φυσικής διαμόρφωσης του εδάφους και αφετέρου θα έθιγε ιδιοκτησίες πολιτών με δυσμενείς συνέπειες για το ανθρωπογενές περιβάλλον ... κατά συνέπεια, η επικύρωση των οριογραμμών στο εύρος των σκαμμάτων εγκιβωτισμού των υφισταμένων αγωγών θεωρήθηκε ως η πλέον

ενδεδειγμένη και τεχνικά σωστή λύση». Με την προσβαλλόμενη απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ακυρώθηκε εν μέρει, για το διερχόμενο από τις ιδιοκτησίες της αιτούσας και του παρεμβαίνοντος τμήμα του ρέματος «.....», η προαναφερθείσα απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, επειδή κρίθηκε, ειδικότερα, ότι, κατά παράβαση του άρθρου 5 του ν. 3010/2002, ο καθορισμός της οριογραμμής του ρέματος στο επίδικο τμήμα έγινε όχι με βάση τα φυσικά του όρια, αλλά με βάση αγωγό ομβρίων υδάτων που είχε κατασκευασθεί από τον Δήμο χωρίς την έγκριση της Διευθύνσεως Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχίας, και ότι για την έκδοση της ακυρωθείσης αποφάσεως ελήφθησαν υπόψη στοιχεία «που σχετίζονται με τη σκοπιμότητα της επιχειρούμενης ρύθμισης».

8. Επειδή, όπως προεκτέθηκε, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 1 - 3 του ν. 880/1979, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 5 του ν. 3010/2002, η οριοθέτηση συνίσταται στην αποτύπωση της φυσικής κοίτης και των πρानών του ρέματος, λαμβανομένου υπόψη του χαρακτήρα του αφενός ως υδρογεωλογικού στοιχείου και αφετέρου ως οικοσυστήματος, δεν επιτρέπεται δε η αποτύπωση να αφορά μόνον την πραγματική κατάσταση, η οποία, ενδεχομένως, έχει διαμορφωθεί και κατόπιν αυθαίρετων επιχώσεων ή άλλων ανθρώπινων επεμβάσεων. Από τα στοιχεία του φακέλου που παρατίθενται ανωτέρω προκύπτει ότι, εν προκειμένω, ως προς το επίδικο τμήμα του ρέματος «.....», για τον καθορισμό της οριογραμμής ελήφθησαν υπόψη όχι τα ενδεδειγμένα από τεχνικής και επιστημονικής απόψεως όρια της κοίτης του ρέματος, καθώς και το εύρος του τυχόν απαιτούμενου ελεύθερου χώρου εκατέρωθεν των ορίων αυτών, αλλά τεχνικές επεμβάσεις, που μάλιστα έγιναν χωρίς την προηγούμενη έγκριση των αρμόδιων υπηρεσιών και πραγματικές καταστάσεις που δημιουργήθηκαν με ιδιωτική βούληση (βλ. σχετικώς το υπ' αριθμ. 5566/783/ 2.4.1998 έγγραφο της Διευθύνσεως Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Μεσσηνίας προς τον παρεμβαίνοντα και το υπ'

αριθμ. 1937/1319/10.6.1999 έγγραφο της αυτής υπηρεσίας προς το Γραφείο Πολεοδομίας Τριφυλίας). Είναι συνεπώς, νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη η υπ' αριθμ. 46015/27-28.11. 2003 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων με την οποία, για τους ανωτέρω λόγους, ακυρώθηκε εν μέρει η 2106/20.8-29.9.2003 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, και πρέπει να απορριφθεί, ως αβάσιμος, ο προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατά «κατάχρηση εξουσίας» και κατά πλάνη περί τα πράγματα, διότι ήδη από το έτος 1985 το ρέμα είχε αντικατασταθεί από αγωγό ομβρίων.

9. Επειδή, εν όψει των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση και να γίνει δεκτή η ασκηθείσα παρέμβαση.

Δ Ι Α Τ Α Υ Τ Α

Απορρίπτει την αίτηση.